Voorjaarsnota 2025 en kadernota 2026-2029

gemeente
Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 4
Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen 5
Actuele ontwikkelingen en risico's 9
Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning 12
Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat 13
Programma 4 | Onderwijs 15
Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie 17
Programma 6 | Sociaal domein 19
Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu 24
Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 27
Overhead en Onvoorzien 29
Ombuigingen 2026 en verder 32

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad van Weststellingwerf,

Met genoegen bieden wij u de voorjaarsnota 2025 en de kadernota 2026-2029 aan.

Toen we de programmabegroting 2025 opstelden, begonnen we met een financieel meerjarenperspectief dat niet sluitend was. Het ‘ravijn’ was duidelijk zichtbaar, en de uitdagingen waren groot. Inmiddels zijn we een half jaar verder en de financiële situatie lijkt wat gunstiger te worden. Het Rijk heeft in haar voorjaarsnota extra middelen voor gemeenten opgenomen, wat voor ons een welkome verlichting betekent. Dit biedt enige ademruimte, maar we moeten ons realiseren dat het ravijn slechts gedeeltelijk is gedempt. De extra middelen zijn namelijk grotendeels incidenteel, en de financiële uitdagingen blijven bestaan.

Ondanks de onzekerheden willen we blijven investeren in de toekomst van onze gemeente. Naast de benodigde indexaties en autonome ontwikkelingen hebben we daarom ook enkele nieuwe plannen opgenomen zoals het investeren in de beleidsdoelstellingen van het nieuwe meerjarenbeleidsplan voor sport. Ook stellen we een budget beschikbaar voor een zelfoogsttuin, blijven we inzetten op klimaat en duurzaamheid, en zetten we in op de gezamenlijke opstelling van een OWO-omgevingsplan met onze partnergemeenten. Bovendien willen we de versnelling van de woningbouw realiseren door een coördinator aan te trekken die dit proces zal begeleiden.

De afgelopen tijd hebben we, als voorbereiding op het op ons afkomende ravijn, een project ‘ombuigingen’ doorlopen. Door een zorgvuldige afweging van de beschikbare middelen kunnen we deze ombuigingen voorlopig beperken. Ze richten zich voornamelijk op financieel-technische aanpassingen, die voor onze inwoners vrijwel niet merkbaar zullen zijn.

Desondanks moeten we, zoals altijd, alert blijven op de ontwikkelingen die op ons afkomen. Er zijn nog diverse risico’s die we nauwlettend in de gaten moeten houden. De uitdagingen zijn nog niet voorbij, en het is essentieel dat we deze voortschrijdende ontwikkelingen blijven monitoren.

Samenvattend kunnen we stellen dat de situatie er voor ons als gemeente nu rooskleuriger uitziet dan we aanvankelijk verwachtten bij de programmabegroting. Toch blijft voorzichtigheid geboden. We blijven ons inzetten voor een financieel solide toekomst, waarin we met zorg en verantwoordelijkheid omgaan met de beschikbare middelen en blijven werken aan het realiseren van onze ambities.

Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen

Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen toegelicht

De basis van deze voorjaarnota en kadernota ligt in de Programmabegroting 2025 zoals u die heeft vastgesteld in november 2024. In die programmabegroting presenteerden wij een meerjarenraming die niet sluitend was. Dat is uiteraard niet gebruikelijk, maar gezien het aankomende ravijn wel realistisch. Zo lang het Rijk geen extra middelen beschikbaar stelde aan de gemeenten, bleef het tekort bestaan. Uit de begroting bleek daarom ook de noodzaak om te starten met het project 'ombuigingen'. Het resultaat van het project 'ombuigingen 2026 en verder' is opgenomen in deze voorjaarsnota 2025 en kadernota 2026-2029.

Zoals u ongetwijfeld weet, hebben er de afgelopen tijd indringende gesprekken plaatsgevonden tussen de VNG en het Rijk. Lange tijd leken deze gesprekken weinig op te leveren. Halverwege april zijn echter nieuwe uitkomsten van deze gesprekken openbaar gemaakt. Daaruit blijkt dat er in de voorjaarsnota van het Rijk extra middelen worden geraamd voor de Nederlandse gemeenten. Als we de voorjaarsnota van het Rijk doorrekenen voor onze gemeente, dan betekent dat dat we met name in 2026 en 2027 extra middelen ontvangen. Dat neemt een deel van de financiële druk weg, maar nog niet alle problemen zijn opgelost. Het ravijn wordt namelijk verschoven naar 2028 en wordt slechts ten dele gedempt. Het betekent echter wel dat we minder hoeven om te buigen dan we eerder dachten. De ombuigingen kunnen daardoor ook beperkt blijven tot maatregelen die financieel technisch van aard zijn. Deze maatregelen zijn niet pijnlijk en onze inwoners zullen van deze maatregelen weinig merken.

In de tabel hierna worden de wijzigingen in ons financieel meerjarenperspectief getoond. Na de tabel staat een toelichting op de verschillende posten.

+ = voordeel - = nadeel	Voorjaarsnota Kadernota				
Eindtotaal per programma	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Stand programmabegroting na begrotingswijzigingen 1 t/m 4	**1.647.700**	**-1.739.100**	**-1.583.700**	**-1.899.200**	**-1.350.800**
Wijziging septembercirculaire 2024	341.000	471.000	518.000	546.000	604.000
Wijziging decembercirculaire 2024	142.000	133.000	224.000	311.000	399.000
Verwerken uitganspunten (cao, belasting, loon- en prijscompensatie)	800.000	563.300	563.300	516.800	516.800
Beginstand voorjaarsnota 2025 en kadernota 2026-2029	**2.930.700**	**-571.800**	**-278.400**	**-525.400**	**169.000**
Mutaties voorjaarsnota / kadernota*:					
Diverse kleine over- en onderschrijdingen (cf. fin.verordening < € 50.000)	-214.800	-113.800	-63.800	-63.800	-63.800
Programma 0 Bestuur en ondersteuning					
Programma 1 Veiligheid					
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-149.000		-60.000	-60.000	-60.000
Programma 3 Economie					
Programma 4 Onderwijs	117.800	104.800	104.800	232.000	-96.300
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	-350.000	-377.500	-27.500	-27.500	-27.500
Programma 6 Sociaal Domein	-852.500	-1.570.700	-1.637.000	-1.567.000	-1.567.000
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu		-39.100	-50.400	-53.400	-56.200
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	-884.000	-294.300	-294.300		
Overzicht algemene dekkingsmiddelen					
Overzicht Overhead	-452.600	-431.200	-457.700	-495.200	-532.700
Overzicht Onvoorzien					
Eindtotaal programma's	**-2.785.100**	**-2.721.800**	**-2.485.900**	**-2.034.900**	**-2.403.500**
Prognose ontwikkelingen					
Ontwikkelingen en risico's	-200.000	-500.000	-500.000	-750.000	-750.000
Nieuwe zittingsperiode college		-250.000	-500.000	-500.000	-500.000
Totaal prognose ontwikkelingen	**-200.000**	**-750.000**	**-1.000.000**	**-1.250.000**	**-1.250.000**
Prognose middelen van het Rijk					
Middelen voorjaarsnota 2025 van het Rijk	890.000	3.040.000	2.950.000	740.000	700.000
Middelen voorjaarsnota 2025 van het Rijk - besparingsopgave (neutraal effect)				600.000	600.000
Herijking gemeentefonds			390.000	390.000	390.000
Totaal prognose middelen van het Rijk	**890.000**	**3.040.000**	**3.340.000**	**1.730.000**	**1.690.000**
Ombuigingen					
Ombuigingsmaatregelen		1.639.000	1.732.800	1.754.300	1.649.800
Benodigde eenmalige investeringen om ombuigingen te realiseren		-258.000			
Totaal ombuigingen	**-**	**1.381.000**	**1.732.800**	**1.754.300**	**1.649.800**
Stand na voorjaarsnota 2025 en kadernota 2026-2029	**835.600**	**377.400**	**1.308.500**	**-326.000**	**-144.700**

*De bedragen per programma kunnen afwijken van de bedragen in de daadwerkelijke begrotingswijziging. Dit wordt veroorzaakt doordat kosten als totaalbedrag opgevoerd zijn bij een programma vanwege het inzicht in de totale kosten. In de begroting zijn de daadwerkelijke kosten echter verspreid over verschillende programma's. Het effect op het begrotingssaldo is echter gelijk.

Toelichting

De beginstand van deze voorjaarsnota 2025 en kadernota 2026 is de stand van de Programmabegroting 2025. Nadien zijn er nog begrotingswijzigingen geweest (1 tot en met 4). Deze wijzigingen zijn conform raadsbesluiten verwerkt.

Het begrotingssaldo wijzigt daarnaast door de septembercirculaire 2024 en de decembercirculaire 2024. Wij informeerden u via afzonderlijke memo's over de effecten van de circulaires. De circulaires worden nu verwerkt in de begroting. Daarnaast hebben we het financieel meerjarenperspectief geactualiseerd op basis van de reguliere uitgangspunten (middelen voor loon- en prijsontwikkeling, cao-ontwikkeling, enzovoort). Dit leidt tot een beginstand van deze voorjaarsnota 2025 en kadernota 2026-2029.

We hebben in deze voorjaarsnota en kadernota diverse mutaties en ontwikkelingen opgenomen. Deze lichten we hieronder op hoofdlijnen toe. In de programma's en het hoofdstuk 'ombuigingen' worden deze mutaties gespecificeerd.

Mutaties voorjaarsnota/kadernota
De mutaties vanuit de programma's zijn onder te verdelen in indexaties, autonome ontwikkelingen, specifieke uitkeringen en nieuwe ontwikkelingen.

Indexaties
Al jaren is ons uitgangspunt bij de begroting dat we de nullijn hanteren bij het indexeren van de budgetten, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om daarvan af te wijken. Ook dit jaar hanteren wij datzelfde uitgangspunt, met name ook vanwege de beperkte financiële ruimte die we hebben. We zien op een aantal gebieden dat de nullijn niet realistisch is, hier zijn argumenten om van die lijn af te wijken. Zo stijgen de tarieven in het sociaal domein nog steeds behoorlijk. Wij hebben geen invloed op deze tariefstijgingen, daarom moeten we deze extra uitgaven opnemen in onze begroting.

Autonome ontwikkelingen
Voor de autonome ontwikkelingen geldt in principe hetzelfde als de indexaties. Wij hebben hier geen tot weinig invloed op en ontkomen er niet aan om deze op te nemen in onze begroting. Een voorbeeld van een autonome ontwikkeling is bijvoorbeeld onze bijdrage aan verbonden partijen zoals de Veiligheidsregio Fryslân. Autonome ontwikkelingen zijn uitgaven die hoe dan ook gedaan (moeten) worden.

Specifieke uitkeringen
Wij krijgen in de loop van het jaar diverse beschikkingen van specifieke uitkeringen. Dat houdt in dat wij een bijdrage ontvangen van het Rijk of een andere mede-overheid. Deze zijn echter nog niet in de begroting opgenomen. Deze extra middelen moeten daarom nog worden geraamd aan zowel de baten- als de lastenkant, zodat uw raad de uitgaven autoriseert. Voor ons begrotingssaldo zijn de specifieke uitkeringen budgettair neutraal.

Nieuwe ontwikkelingen
Om onze ambities en doelen te behalen is op een aantal punten bijstelling nodig. Daarnaast zijn we van mening dat we er goed aan doen om een aantal nieuwe zaken op te nemen in de begroting. Dit vanwege nieuwe inzichten, nieuwe wetgeving of nieuwe ontwikkelingen.

Prognose ontwikkelingen
Wij zien op dit moment diverse ontwikkelingen op ons afkomen, waarvan we het financieel effect nog niet kunnen overzien. Een aantal van deze ontwikkelingen staat beschreven in het hoofdstuk 'Actuele ontwikkelingen en risico's'. Ook het feit dat het Rijk (vanaf 2028) al rekening houdt met diverse voordelen in de uitgaven, brengt extra risico's voor ons als gemeente met zich mee. Het is niet realistisch om er van uit te gaan dat al deze ontwikkelingen opgelost kunnen worden binnen ons financieel meerjarenperspectief. Om die reden vinden wij het verstandig om hiervoor een bedrag te ramen. Daarnaast komen de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 er aan. De nieuwe raad en het nieuwe college zullen andere of nieuwe ambities hebben. Hiervoor reserveren wij financiële ruimte.

Prognose middelen van het rijk
Op 18 april zijn de eerste signalen over de voorjaarsnota 2025 van het Rijk openbaar gemaakt. In de voorjaarsnota van het Rijk is een aantal punten opgenomen die de financiën van de Nederlandse gemeenten beïnvloeden. Deze punten zijn het resultaat van intensieve en indringende gesprekken tussen het kabinet en de VNG. De volgende punten zijn opgenomen in de voorjaarsnota van het Rijk:

- Er worden structurele middelen opgenomen om de terugval van het gemeentefonds in 2026 te dempen. De terugval van ongeveer € 2,4 miljard wordt vanaf 2026 met € 400 miljoen gedempt, oplopend naar € 424 miljoen in 2030. Er blijft dus nog ongeveer € 2 miljard van het ravijn over.
- Het accres is geactualiseerd met de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025.
- Voor de financiering van de jeugdzorg worden middelen toegevoegd aan het gemeentefonds (structureel € 414 miljoen). Daarmee wordt het structurele tekort in de jeugdzorg gelijk verdeeld over Rijk en gemeenten. Het tekort van 2023 en 2024 blijft voor de helft voor rekening van de gemeenten komen en wordt (nog) niet gecompenseerd.
- Het ingroeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda Jeugd wordt voor de jaren 2026 en 2027 verzacht met respectievelijk € 498 miljoen en € 447 miljoen. De volledige besparing van de Hervormingsagenda moet nog steeds worden gerealiseerd, maar nu vanaf 2028.
- Het Rijk gaat er van uit dat het financiële beeld in 2028 verandert. Zij gaan ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan hun beoogd effect hebben en zien zelfs extra mogelijkheden om de kosten te beperken (eigen bijdrage jeugdzorg, verkorten trajectduur). Daarnaast is er een extra besparingsopgave ingeboekt vanwege de indexering van het oorspronkelijke prijspeil (2019) van de opbrengst van de Hervormingsagenda. Wij zetten serieuze vraagtekens, net als de VNG, bij de haalbaarheid van de maatregelen en het beoogd effect. De VNG heeft hier overigens, namens de Nederlandse gemeenten, nog niet mee ingestemd.
- Tot slot wordt er, anders dan de commissie van Ark adviseerde, geen indexatie toegepast van de middelen voor de kosten van de jeugdzorg.

Hoewel deze punten pas opgenomen worden in de meicirculaire, doen wij alvast een prognose over de omvang van deze middelen. Deze prognose laat zien dat een deel van de financiële druk bij de Nederlandse gemeenten is weggenomen, maar nog niet alle problemen zijn opgelost. Het ravijn schuift twee jaar op en er resteert nog steeds een gat.

Naast de prognose van de voorjaarsnota van het Rijk doen wij een prognose op het gebied van de herijking gemeentefonds. Per 2023 is een nieuw verdeelmodel voor het gemeentefonds ingevoerd. Wij zijn hierin voordeelgemeente. Dat wil zeggen dat wij een grotere bijdrage vanuit het gemeentefonds zouden moeten ontvangen. Voor de invoering van het nieuwe verdeelmodel wordt een ingroeipad gehanteerd. Volgens dat ingroeipad ontvangen wij nu maximaal € 37,50 per inwoner meer uit het gemeentefonds. Minister Uitermark van Binnenlandse Zaken heeft ons laten weten dat per 1 januari 2027 de volgende stap van het ingroeipad wordt gezet. Dat wordt gedaan op basis van geactualiseerde kostendata en de dan beschikbare onderzoeksresultaten over het gemeentefonds. Wij verwachten dan het maximale bedrag van € 15 per inwoner extra te mogen ramen.

Ombuigingen
Op basis van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 was een ombuigingstraject onontkoombaar. Hiervoor is het project 'ombuigingen 2026 en verder' opgestart. Het resultaat van dat project is een maatregelenpakket met ombuigingen. Doordat het Rijk extra middelen beschikbaar stelt, kunnen de ombuigingen op dit moment worden beperkt tot financieel-technische maatregelen. Deze maatregelen zijn niet pijnlijk en raken onze inwoners bijna niet.
Er zijn een paar maatregelen die eerst een eenmalig bijdrage vragen, alvorens deze een besparing op kunnen leveren. Dit betreft de maatregel van de omgevingsvisie (€ 250.000) en de verduurzamingsmaatregelen vastgoed (€ 8.000). Alle maatregelen zijn beschreven in het hoofdstuk 'Ombuigingen 2026 en verder'.

Actuele ontwikkelingen en risico's

Ontwikkelingen en risico's

Taken en middelen in balans

De VNG heeft met het kabinet afspraken gemaakt over extra financiële middelen voor gemeenten. In de Voorjaarsnota 2025 wordt tot en met 2027 ongeveer € 3 miljard extra beschikbaar gesteld via het gemeentefonds. Hiermee wordt een deel van de eerdere financiële knelpunten opgelost, vooral rondom jeugdzorg. Er blijft echter een gat voor gemeenten, en vanaf 2028 wordt gerekend op nieuwe hervormingen bij de jeugdzorg waarvan de haalbaarheid nog onzeker is. De VNG is voorzichtig optimistisch, maar plaatst kritische kanttekeningen bij de verwachtingen vanaf 2028. Daarnaast spelen er nog veel onderwerpen die van grote invloed zijn op gemeenten, denk aan 'klimaat en energie', 'woningbouw' en 'stikstof'. Het is daarom van belang, ook al is de financiële druk er voor de komende twee jaar af, in gesprek te blijven over de balans tussen taken en middelen.

Specifieke uitkeringen

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet is opgenomen dat specifieke uitkeringen worden overgeheveld naar het gemeentefonds. Daarbij wordt een budgetkorting van 10% toegepast. Deze korting van 10% is bij de begroting van de departementen ingeboekt, niet bij de gemeenten. Hoe de departementen deze korting echter verrekenen met de gemeenten is op dit moment nog niet duidelijk. Op korte termijn komt het Rijk met meer informatie over welke specifieke uitkeringen wél en welke niet worden overgeheveld naar het gemeentefonds. Dan wordt waarschijnlijk ook het financieel effect voor onze uitkeringen duidelijk.
Naast de overheveling van de specifieke uitkeringen speelt ook nog het feit dat bepaalde uitkeringen (waaronder CDOKE - klimaat & duurzaamheid) als structurele baten gezien mochten worden. De onzekerheid of deze middelen daadwerkelijk structureel zijn, neemt echter toe. Omdat hier inmiddels (deels) structurele lasten tegenover staan, neemt het risico van deze specifieke uitkeringen toe.

IBOR

IBOR staat voor integraal beheer openbare ruimte. In het IBOR staat een integrale visie op de functie, de kwaliteit en de potentie van de openbare ruimte. Aan het IBOR wordt nu handen en voeten gegeven. Met name bij wegen zien wij aandachtspunten. Er loopt nu een onderzoek naar drie mogelijke aanpakken om de wegen in het buitengebied met veenbodem goed te onderhouden. Zodra de uitkomsten bekend zijn, delen we deze met u. De belangrijkste onderdelen van het beheer (zoals groen, bomen, grasbermen, meubilair, schoonmaak, bestrating en bruggen) zijn opnieuw doorgerekend. De verschillen met de begroting zijn klein. Voor herstel en vernieuwing is weinig geld vastgelegd. Uit onderzoek en ervaring blijkt dat de kwaliteit van de openbare ruimte in oudere wijken uit de jaren ’60 en ’70 onvoldoende is. Op termijn is hiervoor meer budget nodig.

Lelylijn

Eind 2024 concludeerden Rijk en regio dat alle MIRT-onderzoeken rond de Lelylijn nut en noodzaak van de aanleg van de spoorlijn hebben aangetoond. Een beslissing om de volgende stap naar een MIRT-Verkenning te zetten bleef echter uit. Er waren onvoldoende middelen beschikbaar. Pas in de MIRT-Verkenning wordt duidelijk of het voorkeurstracé van de Lelylijn door onze gemeente loopt en zo ja, hoe.
In december 2024 nam de Tweede Kamer een motie aan om een Masterplan Lelylijn te maken en de mogelijkheden voor andere vormen van financiering te onderzoeken. Het Masterplan heeft tot doel om een volgende stap te zetten in het Lelylijn onderzoek en de realisatie van de Lelylijn een stap dichterbij te brengen. In maart 2025 heeft de Stuurgroep Lelylijn het plan van aanpak voor dit Masterplan goedgekeurd. Het jaar 2025 staat in het teken van werk aan dit Masterplan. Onze gemeente is hierbij betrokken.
In de voorjaarsnota van het Rijk wordt een groot deel van het budget dat was gereserveerd voor de Lelylijn, toegewezen aan de Nedersaksenlijn. Het is nog onduidelijk of en hoe de voorjaarsnota van het Rijk in 2025 het project Lelylijn zal beïnvloeden.

MFC Munnekeburen
Vanuit de regiodeal is dorpsontwikkelingsmaatschappij (DOM) De Groote Veenpolder Samen Vooruit opgericht. Speerpunt van deze DOM is onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuwe sport- en ontmoetingsplek die bijdraagt aan de vitaliteit van dit gebied. Uit eerste onderzoeken is gebleken dat volledige nieuwbouw een investering van meer dan € 5 miljoen vraagt. De gemeente wordt gezien als een belangrijke financieringspartij.
Medio 2024 hebben wij €30.000 beschikbaar gesteld voor een vervolgonderzoek naar drie scenario's: verbouw, ver/nieuwbouw of nieuwbouw. De rapportage wordt in het tweede kwartaal van 2025 verwacht. Daarnaast speelt sinds kort het nabijgelegen en in slechte staat verkerend jeugdhonk een rol in het onderzoek: door de gemeente wordt aangestuurd op bundeling met het dorpshuis/sport. Wij zien het belang van een multifunctionele, duurzame en laagdrempelige voorziening en de regionale functie hiervan. Gemeente en eigenaren van het dorpshuis/sport onderzoeken nu het meest gewenste toekomstscenario, waarna wij zicht hebben op de benodigde investering. Op basis daarvan nemen wij een standpunt in over het vervolg.

Uitvoeringsprogramma GVVP
De gemeenteraad stelde in april 2025 het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan 2025 vast. Een uitwerking in concrete maatregelen met kostenraming en planning volgt in een uitvoeringsprogramma. In dit uitvoeringsprogramma worden ook koppelingsmogelijkheden met lopende of op stapel staande projecten en/of onderhoud-beheermaatregelen benoemd en eventuele subsidiemogelijkheden verkend. Het uitvoeringsprogramma bieden we, ter vaststelling, in het derde kwartaal van 2025 aan u aan.

Uitvoeringsprogramma dienstverlening
In mei 2025 is de vaststelling van onze nieuwe visie op dienstverlening aan de gemeenteraad aangeboden. Deze visie op dienstverlening moet vertaald worden naar een meerjarig uitvoeringsprogramma. Voor dit programma wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande middelen. Het is op dit moment echter nog niet duidelijk of deze middelen voldoende zijn. Het is ook mogelijk dat het uitvoeringsprogramma leidt tot nieuwe projecten of activiteiten, waar nu nog geen of te weinig budget voor beschikbaar is. De eerste uitwerking van het programma Dienstverlening moet daar meer inzicht in geven. Mogelijk leidt dit tot aanvragen voor extra budget.

HR21
Het huidige functiewaarderingssysteem is verouderd, wordt niet langer onderhouden en sluit steeds minder goed aan op de werkelijke taken binnen onze organisaties. Het algemene karakter van het systeem belemmert de herkenbaarheid van functies en maakt het lastig om functies op een eenduidige manier te beschrijven en te waarderen. Met de overstap naar HR21 kiezen we voor een toekomstbestendig en actueel systeem dat specifiek is ontwikkeld voor gemeenten. HR21 biedt herkenbare en breed toepasbare functieomschrijvingen die beter aansluiten bij de praktijk. Door gezamenlijk (samen met Ooststellingwerf) te werken met één functieboek en een uniforme conversietabel, vergroten we de transparantie en onderlinge vergelijkbaarheid van functies. Deze stap draagt bij aan de harmonisatie van arbeidsvoorwaarden en zorgt voor een gedeelde taal binnen en tussen onze organisaties. Er is nog geen concreet zicht op het aantal hoger gewaardeerde functies. In de loop van 2025 krijgen we zicht op de uitkomsten van de nieuwe waardering van de functies. Daarna berekenen wij de financiële effecten voor de griffie en de ambtelijke organisatie. Voor de griffie zijn deze effecten ingeschat op € 42.000. De totale financiële effecten nemen we daarna direct in het eerstvolgende planning & control-document op. Aangezien de omvang hiervan nu nog niet te bepalen is, is deze post opgenomen in de stelpost voor 'Ontwikkelingen en risico's'.

Voorziening pensioenen wethouders
Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van politieke ambtsdragers over naar het nieuwe pensioenstelsel. Op dit moment vindt er landelijk een onderzoek plaats om de gevolgen van de overgang voor de decentrale overheden in te schatten. Het onderzoek richt zich op de omvang van de overdrachtswaarde van wethouderspensioenen. De resultaten van het onderzoek geven een indicatie van de mogelijke financiële gevolgen voor de decentrale overheden en het rijk in 2027, het jaar vóór de overgang.

Lelieteelt
Onder omwonenden leven zorgen over de mogelijke gezondheidseffecten van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bij onder meer lelieteelt. We zijn van mening dat het beleid rondom het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen een zaak is van de landelijke overheid. Maar wij begrijpen de weerstand in de samenleving. Daarom zoeken we (in overleg met de agrarische sector) naar uitvoerbare regels om zo verantwoordelijk mogelijk te telen. Uiteindelijk zijn we samen verantwoordelijk voor een gezonde leefomgeving. Daarom leggen we een aantal maatregelen voor aan de raad voor regulering van lelieteelt/sierteelt. Dit brengt wel kosten en risico's met zich mee. Het is op dit moment nog niet duidelijk hoe hoog deze kosten zullen zijn. Dit hangt ook af van de maatregelen die de raad kiest. Ook niet reguleren kan kosten en/of negatieve effecten veroorzaken. Bijvoorbeeld door mogelijke negatieve effecten op de gezondheid van telers en omwonenden, polarisatie tussen telers en omwonenden en negatieve effecten op waterkwaliteit, bodem, natuur, biodiversiteit en insecten.

Transformatiemiddelen sociale infrastructuur
In de Tweede Kamerbrief 'infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven' van 21 december 2023 heeft het kabinet een impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijven voor gemeenten aangekondigd. Hiermee is vanaf 2025 tien jaar lang budget beschikbaar om gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven financieel te ondersteunen bij de noodzakelijke transitie en transformatie van de sociale infrastructuur. In het bestuurlijk overleg tussen VNG en SZW van 11 september 2024 zijn afspraken gemaakt tussen de VNG, Cedris, Divosa en SZW over deze samenwerking gericht op een toekomstbestendige sociale infrastructuur. De komende maanden oriënteren wij ons op de planvorming in onze regio voor de inzet van deze middelen.

Transformatiemiddelen mentale gezondheid en veerkracht
De komende jaren gaan we aan de slag met Transformatieplan Mentale Gezondheid en Veerkracht. Deze plannen moeten bijdragen aan de doelen van het Integraal Zorgakkoord (IZA). De transformatieplannen worden door de gemeenten samen met zorgaanbieders, zorgprofessionals, patiëntenorganisaties en zorgverzekeraars opgesteld. Er wordt een aanvraag gedaan voor tijdelijke middelen tot en met 2027, waarbij uitbetaling plaatsvindt na geleverde inspanningen (KPI's). Ook wordt gesproken over een 'positieve businesscase' met een structurele besparing vanaf 2030. In de komende maanden krijgt dit steeds meer vorm en worden de inhoud en uitvoering verder geconcretiseerd.

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van der Graaf & Hartog
Organisatie	Advies & Ondersteuning en Publiek & Communicatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota Kadernota				
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Specifieke uitkering					
Nationaal programma vitale regio's	-289.300	-289.300	-289.300		
Totaal lasten	**-289.300**	**-289.300**	**-289.300**	**0**	**0**
Baten					
Specifieke uitkering					
Nationaal programma vitale regio's	289.300	289.300	289.300		
Totaal baten	**289.300**	**289.300**	**289.300**	**0**	**0**
Totaal programma 0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting exploitatie

Specifieke uitkering

Nationaal programma vitale regio's

Zuidoost-Fryslân is één van de elf regio's die via een Nationaal programma vitale regio's samen met het Rijk aan de slag gaat met verbetering van de brede welvaart in de regio. Voor meer informatie over het Nationaal programma verwijzen wij u naar de toegezonden memo.

Voor het opstellen van een regioplan ontvangen we financiële middelen van het rijk, te weten € 350.000 in de jaren 2025, 2026 en 2027. Omdat wij de btw kunnen verrekenen, wordt hiervan € 60.700 per jaar in het btw-compensatiefonds gestort. Wij ontvangen de resterende € 289.300 per jaar via het gemeentefonds. De gemeente Weststellingwerf is als kassier aangewezen voor de regio. De middelen worden naar verwachting in september via het gemeentefonds uitgekeerd aan Weststellingwerf.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Hartog, Hoen en Zonderland
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota Kadernota				
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Groot onderhoud verkeersbrug Steenwijkerweg	-100.000				
Nieuwe ontwikkeling					
Stratenmaker in dienst	-31.400	-65.400	-65.400	-65.400	-65.400
Stratenmaker in dienst - dekking door minder uitgaven diensten	31.400	65.400	65.400	65.400	65.400
Vervangen kasseien stroken De Blesse	-49.000				
Structurele lasten van project Groene Hart			-60.000	-60.000	-60.000
Totaal lasten	**-149.000**	**0**	**-60.000**	**-60.000**	**-60.000**
Totaal programma 2	**-149.000**	**0**	**-60.000**	**-60.000**	**-60.000**

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkelingen

Groot onderhoud verkeersbrug Steenwijkerweg

Er zijn extra middelen nodig om groot onderhoud uit te laten voeren aan de betonnen verkeersbrug over de Linde aan de Steenwijkerweg tussen Wolvega en De Blesse.

Het onderhoud aan de brug moet uitgevoerd worden om deze in stand te houden. Het extra beschikbaar gestelde geld uit 2023 (€ 55.000) en 2024 (€ 50.000) is onvoldoende om het onderhoud goed en volledig uit te kunnen voeren. Om het onderhoud uit te kunnen voeren is er € 100.000 extra nodig. Dit kan niet uit het regulier onderhoudsbudget worden bekostigd. Het betreft noodzakelijke onderhoudskosten en deze worden gemaakt in 2025.

Nieuwe ontwikkelingen

Stratenmaker in dienst

De gemeente heeft de wettelijke plicht om de openbare ruimte zorgvuldig en verantwoord te beheren. Gemeente Weststellingwerf wil de infrastructuur zoals de straten, trottoirs, en fietspaden in goede staat houden om de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen voor zowel bewoners als bezoekers. Om hier invulling aan te geven is het noodzakelijk om een ervaren stratenmaker in dienst te nemen (1 fte). Met het in dienst hebben van een ‘eigen’ ervaren stratenmaker hoeft er minder ingekocht te worden bij aannemers. Daarnaast zien we de prijzen van de aannemers (fors) stijgen.
Deze stratenmaker bekostigen we uit het budget voor elementenverharding, doordat we minder hoeven in te kopen.

Vervangen kasseienstroken De Blesse

De herinrichting van De Blesse is begin 2024 afgerond. Een aantal aanwonenden ervaart sindsdien een toename van geluid ter hoogte van de kasseienstroken. Deze aanwonenden gaven aan dat het geluid door de kasseitjes niet went en dat het ten koste van hun woongenot gaat. Dit kan worden verholpen als de kasseitjes worden vervangen door betonklinkers (in een afwijkende kleur).

Structurele lasten van project Groene Hart

De parkomgeving Groene hart van Wolvega omvat de complete groeninrichting vanaf de zuidzijde van Huize Lindenoord en het Pastorieplein tot en met het kerkebos (de tuin van Juffrouw Sickenga). Vanaf juli 2024 is de voorbereiding van de parkomgeving met Roodbaard-achtige elementen opgepakt. Samen met stedenbouwkundig bureau Wissing (opstellen parkontwerp) en bureau Noordpeil (expertise Roodbaard-architectuur) is een integraal parkontwerp opgesteld, waarvan de contouren op 25 november jl. met u zijn gedeeld. Na besluitvorming van de raad over het te realiseren parkeerscenario wordt het Definitief Ontwerp parkomgeving door Bureau Wissing opgesteld. Wij schatten de jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud op € 60.000.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoen en Hartog
Organisatie	Beleid en Gebiedsteams

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 4 Onderwijs	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Specifieke uitkeringen					
Onderwijsachterstandenbeleid	-35.100				
Nieuwe ontwikkeling					
Aanpassing ISHP	117.800	104.800	104.800	232.000	-96.300
Totaal lasten	**82.700**	**104.800**	**104.800**	**232.000**	**-96.300**
Baten					
Specifieke uitkeringen					
Onderwijsachterstandenbeleid	35.100				
Totaal baten	**35.100**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma 4	**117.800**	**104.800**	**104.800**	**232.000**	**-96.300**

Toelichting exploitatie

Specifieke uitkeringen

Onderwijsachterstandenbeleid

Gemeenten ontvangen via een specifieke uitkering middelen voor onderwijsachterstandenbeleid. Deze middelen zijn bedoeld als tegemoetkoming in de kosten die gemeenten maken om hun wettelijke taken uit te voeren met betrekking tot onderwijsachterstandenbeleid. We ontvangen dit jaar € 469.100, dat is € 35.100 meer dan we hebben begroot. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

Nieuwe ontwikkeling

ISHP

Dit betreft de aanpassing van de kapitaallasten van de investeringen. Deze zijn namelijk herzien. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2025	2026	2027	2028	2029
Aanpassing ISHP	-4.810.771	-7.535.266	3.209.000		
Totaal bijstellingen investeringen	**-4.810.771**	**-7.535.266**	**3.209.000**	**0**	**0**

Toelichting investeringen

ISHP

De gemeente is samen met de schoolbesturen bezig met het opstellen van een Integraal Strategisch Huisvestingplan (ISHP) voor alle scholen in Weststellingwerf. De verwachting is ook dat per 1 januari 2026 het wettelijk verplicht wordt voor gemeenten om een ISHP te hebben. Ook deze ontwikkeling is meegenomen in de planvorming.

In het ISHP wordt op basis van de onderwijsvisie ‘Onderwijs als schatkamer’ een 16-jaren plan gemaakt om tot een toekomstbestendige huisvestingsportefeuille te komen. Onderwerpen als duurzaamheid, spreiding, thuisnabijheid en keuzevrijheid komen hierin aan bod. Het plan biedt duidelijkheid richting de gemeente en de schoolbesturen over verwachte kosten en investeringen om ervoor te zorgen dat verduurzaming, uitbreiding en (ver-)nieuwbouw van de scholen mogelijk zijn.

Wij vinden het belangrijk dat we tot een samengedragen, haalbaar en realistisch plan komen. Het ISHP wordt elke vier jaar formeel geactualiseerd. Ook actualiseren en sturen we jaarlijks bij in de P&C-cyclus. De bestaande reeks vanuit de kadernota 2025-2028 wordt hiermee geactualiseerd.

Investeringen worden afgesloten zodra het project is afgerond, wat meerdere jaren kan duren. Pas op dat moment starten de kapitaallasten (zie exploitatie). Om het project te kunnen starten, is het nodig om de investering vooraf beschikbaar te stellen. Daarom zijn de investeringskredieten eerder nodig en starten de kapitaallasten later dan de eerder vastgestelde reeks.

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Hoen
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Nieuwe ontwikkeling					
Sportbeleid		-27.500	-27.500	-27.500	-27.500
Sportpark VV Oosterstreek en SV Olyphia	-350.000	-350.000			
Totaal lasten	**-350.000**	**-377.500**	**-27.500**	**-27.500**	**-27.500**
Totaal programma 5	**-350.000**	**-377.500**	**-27.500**	**-27.500**	**-27.500**

Toelichting exploitatie

Nieuwe ontwikkeling

Sportbeleid

Het meerjarenbeleidsplan sport en bewegen 2025-2029 is opgebouwd vanuit drie beleidslijnen. Om de beleidsdoelstellingen in dit plan te behalen, hebben wij vanaf 2026 op een aantal speerpunten aanvullende middelen nodig.

Met betrekking tot beleidslijn 1: verbinden van de sportparticipatie, staat de sportparticipatie vergroten centraal, maar ook de doorgaande dialoog met clubs en verenigingen. Om dit te realiseren willen we in 2026 onder andere inzetten op het organiseren van een sportplatform (dialoogvorm met clubs en verenigingen) en het stimuleren van (top-)sportevenementen. Om de sportparticipatie nog meer te stimuleren vinden wij praktijkonderzoek naar bijvoorbeeld vraag gestuurd aanbod nodig om de buurtsportcoaches optimaal te kunnen ondersteunen. Dit onderzoek is onder andere gericht op hoe krijg je jongeren weer naar verenigingen, hoe zorgen we ervoor dat elk kind de basisschool verlaat met een zwemdiploma.
Met betrekking tot beleidslijn 2: versterken van verenigingen, voeren we de voorgenomen activiteiten uit op basis van de bestaande middelen.
Met betrekking tot beleidslijn 3: doorontwikkelen van toekomstige sportinfrastructuur, achten wij het van groot belang om meer inzicht te krijgen in de efficiënte besteding van groot onderhoud voor met name de sportvelden. Daartoe willen we vanaf 2026 jaarlijks onderzoek toevoegen binnen de context van de jaarlijkse subsidieprocessen.

Sportpark VV Oosterstreek en SV Olyphia
In het collegeprogramma 2022-2026 én het coalitieakkoord 2022-2026 benadrukken wij dat het juist nu van belang is om te investeren in maatschappelijke voorzieningen. Op die manier zorgen wij dat accommodaties geschikt blijven voor ontmoeting, beweging en onderwijs.
We hebben daarom bij punt 10, sportaccommodaties, aangegeven dat we bereid zijn om middelen beschikbaar te stellen wanneer ons goede plannen gepresenteerd worden. Daarbij hebben we aangegeven dat sportverenigingen eerst aan zet zijn én dat we weten dat in de oosthoek van onze gemeente verenigingen met concrete planvorming aan de slag zijn. Omdat wij eerder de ontwikkelingen nog niet konden overzien, hebben wij daar eerst geen bedrag aan gekoppeld. Wij vragen nu een budget aan van 2 keer € 350.000 voor de investering in het sportpark van VV Oosterstreek en SV Olyphia. Via een apart voorstel zullen wij de plannen van beide verenigingen concreet presenteren. De investeringen zijn bedoeld voor de elementaire voorzieningen van een sportclub, zoals in de subsidieregeling groot onderhoud sport is beschreven.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Hoen, Hartog, den Hartigh en Zonderland
Organisatie	Beleid, Projecten, Schakelteam en Gebiedsteams

Taakvelden

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Toegang en eerstelijnsvoorziening
- Inkomensregelingen
- WSW en beschut werk
- Arbeidsparticipatie
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Hulp bij het huishouden (Wmo)
- Begeleiding (Wmo)
- Dagbesteding (Wmo)
- Overige maatwerkarrangementen (Wmo)
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Jeugdhulp begeleiding
- Jeugdhulp behandeling
- Jeugdhulp dagbesteding
- Jeugdhulp zonder verblijf overig
- Pleegzorg
- Gezinsgericht
- Jeugdhulp met verblijf overig
- Jeugdhulp behandeling GGZ zonderverblijf
- Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
- Gesloten plaatsing
- Geëscaleerde zorg 18+
- Beschermd wonen (Wmo)
- Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)
- Geëscaleerde zorg 18-
- Jeugdbescherming
- Jeugdreclassering

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota Kadernota				
Programma 6 Sociaal Domein	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Indexatie					
Wmo maatwerkvoorzieningen	-490.000	-860.000	-860.000	-860.000	-860.000
Jeugdhulp		-565.000	-565.000	-565.000	-565.000
Specifieke uitkering					
BUIG	-565.000	-565.000	-565.000	-565.000	-565.000
Opvang Oekraïners	375.000				
Wet inburgering	-509.000				
Onderwijsroute	-22.500				
Brede Spuk - indexatie	-20.500				
ESF Samen aan de slag	-66.300				
Nieuwe ontwikkeling					
Onderhoud dorpshuizen Harten 10	-57.700	-31.500	-31.500	-31.500	-31.500
Renovatie en verduurzaming dorpshuis Oosterstreek	-200.000				
Zelfoogsttuin	-38.500	-36.500	-36.500	-36.500	-36.500
Talentenplek en MDT-divers		-74.000	-74.000	-74.000	-74.000
Lokale Inclusie agenda		-70.000	-70.000		
Totaal lasten	**-1.594.500**	**-2.202.000**	**-2.202.000**	**-2.132.000**	**-2.132.000**
Baten					
Specifieke uitkering					
BUIG	565.000	565.000	565.000	565.000	565.000
Opvang Oekraïners	-375.000				
Wet inburgering	509.000				
Onderwijsroute	22.500				
Brede Spuk - indexatie	20.500				
ESF Samen aan de slag		66.300			
Totaal baten	**742.000**	**631.300**	**565.000**	**565.000**	**565.000**
Totaal programma 6	**-852.500**	**-1.570.700**	**-1.637.000**	**-1.567.000**	**-1.567.000**

Toelichting exploitatie

Indexatie

Wmo maatwerkvoorzieningen

Voor de Wmo kopen wij verschillende producten in, zoals hulp bij het huishouden of dagbesteding. Wij hebben contracten met zorgaanbieders die de diensten voor ons leveren. Als gemeente hebben wij een zorgplicht tegenover onze inwoners. Dit houdt in dat wij de inwoners die het nodig hebben moeten ondersteunen. Dat doen wij door op de inwoner afgestemde maatwerkvoorziening.

Voor de indexatie van 2025 hebben we rekening gehouden met het positieve resultaat in de jaarrekening van € 225.000 voor het beleidsveld Wmo. In 2026 vindt er een nieuwe aanbesteding plaats voor maatwerkarrangementen Wmo. Op dit moment vindt de marktconsultatie plaats voor het bepalen van de producten. Daarna zal er een berekening worden uitgevoerd door adviesbureau Berenschot. We hebben nog geen zicht op de uitkomst hiervan. Voor de indexatie 2026 zijn we uitgegaan van de definitieve Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) 2024.

Jeugdhulp
We hebben de cijfers van de jaarrekening 2024 Jeugdhulp geanalyseerd. We hadden geprognotiseerd dat de kosten in 2024 sterk zouden oplopen in verband met de nieuwe aanbesteding en de ontwikkeling die we zagen in de jeugdhulpkosten. Na analyse blijkt dat dit een tijdelijk effect in (vooral) het 1e half jaar van 2024 te zijn geweest. Voor 2024 hebben we de kosten Jeugdhulp uiteindelijk ook ongeveer € 1,2 miljoen te hoog ingeschat. Op basis van deze eerdere inschatting hebben we afgelopen jaar het budget Jeugdhulp voor 2025 e.v. al structureel verhoogd met € 1.046.550. We verwachten dat door deze eerdere budgetverhoging het niet nodig is het huidige jeugdhulpbudget in 2025 ook nog te indexeren.
In 2026 verwachten we het jeugdhulpbudget wel weer te moeten indexeren. Voor de indexatie 2026 zijn we uitgegaan van de definitieve Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) 2024.

Specifieke uitkering
BUIG
Op basis van de voorlopige beschikking 2025 ontvangen we € 565.000 meer budget BUIG van het Rijk dan dat we hebben opgenomen in onze meerjarenraming. We verwachten dat we het extra budget volledig nodig hebben voor het indexeren van de uitkeringen. Vandaar dat dit bedrag zowel aan de baten- als de lastenkant is opgenomen.

Opvang Oekraïners
In de begroting hebben we rekening gehouden met € 2,5 miljoen baten. Door de verlaging van het normbedrag, het aflopen van een aantal huurcontracten en het beëindigen van de opvanglocatie aan de Heerenveenseweg/Smalle Weegbree worden minder inkomsten verwacht uit het normbedrag voor Oekraïne opvang. Verlengingen van bestaande locaties en nieuw te realiseren locaties zijn niet meegenomen in de verwachte inkomsten. We moeten de baten verlagen met € 375.000. Doordat het budget voor de opvang van Oekraïners neutraal in de begroting staat verlagen we de lasten ook met € 375.000.

Wet inburgering
Voor inburgeringsvoorzieningen ontvangen wij een specifieke uitkering inburgeringsvoorzieningen. Bijvoorbeeld voor de inkoop van een leertraject, het Participatieverklaringstraject, de Module Arbeidsmarkt en Participatie, maatschappelijke begeleiding en de kosten voor een tolk. We krijgen in 2025 € 509.000. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

Onderwijsroute
Voor inkoop van de onderwijsroute ontvangen wij een aanvulling (€ 22.500) op de specifieke uitkering onderwijsroute. De onderwijsroute is een van leerroutes om in te burgeren. Dit is voor de realisatie van het aanbod voor de onderwijsroute en voor voorzieningen die, als gevolg van het ontbreken van aanbod van de onderwijsroute is ontstaan. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

Brede spuk
De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. De Brede SPUK wordt in 2025 geïndexeerd door het Rijk. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

ESF Samen aan de slag 2024-2025
In oktober 2024 hebben we besloten een overeenkomst aan te gaan met de centrumgemeente Leeuwarden voor het project ‘Samen aan de slag 2024-2025’, waardoor we subsidie gaan ontvangen uit het Europees Sociaal Fonds en uit willen geven voor de uitvoering van het participatiebeleid. Voor Weststellingwerf gaat het om een ESF-subsidie (periode 2024-2025) van € 66.300 en een cofinanciering van € 107.300. Deze cofinanciering is reeds gedekt via het taakveld inkoop re-integratietrajecten. De subsidie ESF ter hoogte van € 66.300 willen we aan de lastenkant voor 2025 verhogen (dan maken we de extra kosten) en de batenkant in 2026 (dan ontvangen we deze).

Nieuwe ontwikkeling

Onderhoud dorpshuizen Harten 10

Stichting Harten10 ondersteunt al meer dan negen jaar bij het meerjarigonderhoud van de dorpshuizen. Zij monitoren, controleren, adviseren en beheren de onderhoudssubsidie van de dorpshuizen. Dit is vastgelegd in een prestatieovereenkomst met de gemeente. In 2023 liep deze overeenkomst af en zijn er gesprekken geweest voor een nieuwe overeenkomst. Uit de gesprekken en meerjarigonderhoudsplannen (MJOP) bleek dat de huidige onderhoudssubsidie lang niet toereikend is voor het onderhoud wat nodig is om de dorpshuizen in stand te houden. De oorzaken van de financiële tekorten zijn grotendeels te herleiden uit de hoge inflatie, de extreem gestegen bouwkosten en een aantal grote onderhoudsinvesteringen die de komende jaren moeten worden uitgevoerd. Door voor vier jaar de onderhoudssubsidie te verhogen en indexeren, kan het grote onderhoud in combinatie met de verduurzamingsubsidie worden gerealiseerd. Na deze prestatieovereenkomst zal er een duurzame MJOP worden opgesteld voor twee termijnen.

Renovatie en verduurzaming dorpshuis Oosterstreek

Voor de renovatie en verduurzaming van dorpshuis Oosterstreek heeft de gemeenteraad een motie aangenomen voor het beschikbaar stellen van een gemeentelijke subsidie van maximaal € 200.000. De subsidie is onderdeel van een totale investering van € 700.000 waarbij € 500.000 wordt aangetrokken door middel van fondsen en externe subsidies. Voor het aantrekken van deze externe financiering is het cruciaal dat de gemeente ook een bijdrage levert. Daarnaast heeft de gemeenteraad uitgesproken dat zij alle dorpshuizen zo duurzaam mogelijk willen hebben. Dorpshuis Oosterstreek moet nog grote stappen maken om tot een duurzaam dorpshuis te komen. Andere dorpshuizen in de gemeente hebben al verduurzamingsplannen kunnen uitvoeren door onder andere de verduurzamingssubsidie. Ook wordt met deze renovatie, naast verduurzaming, de nadruk gelegd op het aantrekkelijk en toegankelijk maken van het dorpshuis. Hiermee wordt de toekomstbestendigheid van het dorpshuis vergroot.

Zelfoogsttuin

Wij willen middelen inzetten voor de creatie en de exploitatie van een zelfoogsttuin. Een zelfoogsttuin is een stuk grond waarop groente en fruit wordt verbouwd, hier kunnen inwoners met een laag inkomen wekelijks (in het groeiseizoen) gratis groente en fruit oogsten om te gebruiken in hun maaltijden. Op het terrein van de zelfoogsttuin wordt ook een ontmoetingsplek ingericht, zodat inwoners die gebruik maken van de tuin met elkaar in gesprek kunnen raken. Daarnaast is het mogelijk om je als vrijwilliger voor de tuin in te zetten. Het hebben van een zelfoogsttuin in onze gemeente helpt om verschillende doelen te bereiken binnen het Sociaal Domein.
Het aanleggen van de zelfoogsttuin en de exploitatie ervan voor de eerste drie jaar, ligt in handen van de stichting Sociaal & Vitaal. Deze stichting beheert momenteel ook de zelfoogsttuin in de gemeente Heerenveen. Het is de bedoeling dat het beheer van de zelfoogsttuin na deze drie jaar in handen komt van een stichting die wordt opgezet en geleid door inwoners van de gemeente Weststellingwerf. De kosten (met een gedeeltelijke dekking vanuit LEADER-bijdrage), afhankelijk van de staat van het stuk land, zijn de kosten die worden gemaakt om de tuin gereed te krijgen voor het eerste seizoen. Daarna zijn er jaarlijkse exploitatiekosten voor onder andere inzaaien en onderhoud.

Talentenplek en MDT-divers

De Talentenplek in Noordwolde is in 2021 gestart vanuit het project Bestemming Noordwolde fase 6 (tot en met 2023). Doel van de Talentenplek is om (kwetsbare) jongeren op te laten groeien tot kansrijke en weerbare volwassenen door 1-op-1 begeleiding bij individuele doelen. De ervaringen met de Talentenplek waren zo positief dat wij de Talentenplek in Noordwolde wilde borgen en ook uitbreiden naar Wolvega. Dit geven we vorm door als gemeente aan te sluiten bij het project MDT Divers. MDT staat voor maatschappelijke diensttijd en biedt jongeren de kans om gedurende een aantal weken tot maanden hun talenten te ontdekken, iets te doen voor de samenleving en anderen te ontmoeten. Inmiddels hebben wij de afgelopen drie jaar 121 jongeren kunnen ondersteunen en de verwachting is dat wij voor het einde van jaar op 155 zitten. Hiermee is ruimschoots voldaan aan de doelstelling van 150 jongeren in drie jaar. Door het structureel te maken, en het samenvoegen van de talentenplek en MDT-Divers, blijven wij de jongeren in onze gemeente de mogelijkheid bieden om te participeren en te werken aan hun eigen ontwikkeling in eigen regie onder de naam Talentenplek. Wij werken hiermee aan de sociale cohesie. Door zowel in Noordwolde (To-B) en in Wolvega een locatie te bieden hoeven de jongeren niet extra te reizen.

Lokale inclusie agenda
Sinds 2016 geldt in Nederland het VN-verdrag Handicap. In het verdrag zijn de rechten van mensen met alle soorten handicaps die mensen kunnen beperken in het meedoen in de samenleving opgenomen. Het gaat zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziekten. Deze beperkingen ervaren mensen in al hun levensfasen, van kind, tot jongere, volwassene en oudere.
In een inclusieve samenleving kan iedereen meedoen en wordt niemand gediscrimineerd of uitgesloten. Voor mensen met een beperking betekent een inclusieve samenleving dat ze meedoen op voet van gelijkheid, dat ze regie hebben over hun eigen leven en dat ze toegang hebben tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking.
Wanneer het gaat over ‘inclusie’ wordt vaak een bredere groep bedoeld. Niet alleen de groep mensen met een beperking, maar ook andere groepen die om verschillende redenen worden uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving, denk aan leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Daarbij staan gelijke behandeling en gelijkwaardig meedoen centraal.

Het VN-verdrag Handicap stelt ook eisen aan ons als gemeente. Als gemeenten zijn wij verplicht om een Lokale Inclusie Agenda (LIA) op te stellen. Binnen onze gemeente hebben wij nog geen Lokale Inclusie Agenda opgesteld. Om de Lokale Inclusie Agenda op te stellen zijn extra financiële middelen nodig.

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Den Hartigh, Hartog en Zonderland
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	Voorjaarsnota 2025	Kadernota 2026	2027	2028	2029
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Bijdrage Veiligheidsregio		-39.100	-50.400	-53.400	-56.200
Riolering Emmastraat Wolvega		-5.300	-5.300	-5.300	-5.300
Specifieke uitkering					
Soortenmanagementplan	-140.800				
CDOKE - Klimaat & Duurzaamheid	-435.100				
Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)	-57.000				
Totaal lasten	**-632.900**	**-44.400**	**-55.700**	**-58.700**	**-61.500**
Baten					
Autonome ontwikkeling					
Riolering Emmastraat Wolvega - dekking via rioolheffing		5.300	5.300	5.300	5.300
Specifieke uitkering					
Soortenmanagementplan	140.800				
CDOKE - Klimaat & Duurzaamheid	435.100				
Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)	57.000				
Totaal baten	**632.900**	**5.300**	**5.300**	**5.300**	**5.300**
Totaal programma 7	**0**	**-39.100**	**-50.400**	**-53.400**	**-56.200**

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkeling

Bijdrage Veiligheidsregio (VRF)

De bijdrage aan de VRF gaat de komende jaren stijgen. De toename is beperkt tot het noodzakelijke. De insteek is dat de dienstverlening sober en doelmatig wordt uitgevoerd, met instandhouding van de kwaliteit. Deze stijging komt voor een (klein) deel ook voor rekening van de crisisbeheersing/brandweertaken. Deze horen bij programma 1 Veiligheid, maar zijn voor het totaalbeeld bij dit programma opgenomen.

Riolering Emmastraat Wolvega

Dit betreft kapitaallasten van een extra investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Specifieke uitkering

Soortenmanagementplan

We stellen een Soortenmanagementplan (SMP) op. Dit plan bestaat uit een ecologisch onderzoek voor een groot deel van onze gemeente met maatregelen ter bescherming van aanwezige diersoorten. Hierdoor is individueel ecologisch onderzoek per woning niet meer nodig. De Provincie draagt ongeveer 50% van de kosten bij aan het opstellen van een Soortenmanagementplan. De Provinciale subsidie moet nog worden geraamd in de begroting van 2025. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

CDOKE - Klimaat en duurzaamheid

Wij ontvangen vanaf 2023 jaarlijks een uitkering van het rijk voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. Voor 2025 is er extra budget beschikbaar voor specifieke plannen. We kunnen hiermee collega's aannemen en/of externe deskundigen inhuren. Als onderdeel van de bestaande CDOKE-regeling kunnen we nu ook aanspraak maken op extra budget voor specifieke plannen. In de begroting hielden we rekening met het bedrag dat we in de eerste tranche hebben ontvangen (richtlijn van ministerie) € 518.000. We krijgen in 2025 € 953.100. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

Opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO)

Vanuit het uitvoerbudget FrIZA krijgen wij meer baten dan opgegeven. De baten die wij extra ontvangen worden ingezet voor het project Opgroeien Kansrijke Omgeving (OKO). De FrIZA uitvoer middelen die wij ontvangen zijn geoormerkte middelen en dienen besteed te worden aan projecten en/of interventies die bijdragen aan het behalen van de gestelde ambities binnen het Regioplan Friesland. Deze middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons saldo is de SPUK budgettair neutraal.

Investeringen

\+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2025	2026	2027	2028	2029
Riolering Emmastraat Wolvega	-150.000				
Riolering Julianaweg en Oranje Nassaulaan	-937.500	937.500			
Totaal bijstellingen investeringen	**-1.087.500**	**937.500**	**0**	**0**	**0**

Toelichting investeringen

Riolering Emmastraat Wolvega

Omdat de afvoer van afvalwater niet in het geding was, was in eerste instantie de riolering in de Emmastraat te Wolvega niet in het vervangingsprogramma opgenomen. Nu de woningen worden vervangen moeten er ook nieuwe aansluitingen op de riolering worden gemaakt. Omdat de bovenkant van de riolering vervormd is, is het niet mogelijk om nieuwe aansluitingen te maken. Daarom is besloten het riool alsnog te vervangen. Bijkomend voordeel is dat er ook meteen een hemelwaterriool wordt aangelegd waardoor het hemelwater en het vuile water gescheiden wordt afgevoerd.

De vervanging van de riolering in de Emmastraat is niet gepland en daarom niet opgenomen in het kostendekkingsplan van de riolering. De kosten voor het vervangen en de aanleg van het regenwaterriool worden geraamd op € 150.000. Omdat de werkzaamheden in verband met de planning van de woningstichting in januari en februari 2025 uitgevoerd moesten worden, zijn de kosten nu gedekt uit het reeds beschikbaar gestelde krediet ‘Vervanging riolering 2024’. Hierdoor kunnen andere werkzaamheden niet meer ten laste van het krediet worden gebracht. Daardoor is er nu extra krediet van € 150.000 nodig. De afschrijvingstermijn is 50 jaar, waardoor de jaarlijkse kapitaallasten dan met ongeveer € 5.300 toenemen. Kosten voor de riolering worden meegenomen in de berekening van de rioolheffing (dan wel reserve riolering).

Fasering riolering Julianaweg en Oranje Nassaulaan

Voor het project Julianaweg en Oranje Nassaulaan zijn in het kostendekkingsplan van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) twee bedragen opgenomen, namelijk:

1. Afkoppelen, aanleg regenwaterriool - € 1.875.000 (2025)
2. Aanleg riool ø1000 mm - € 937.500 (2026)

De investering van € 1.875.000 staat reeds gepland in 2025. Aan de hand van het bestek is een besteksraming gemaakt. Deze valt hoger uit dan wij verwacht hadden. Het krediet is daarvoor niet voldoende. Dit kan echter gedekt worden vanuit de investering van € 937.500. Daarvoor dienen we de investering € 937.500 één jaar in de tijd naar voren te halen. Omdat de afronding nog steeds in 2027 plaats vindt, heeft dit geen budgettaire consequenties.

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Zonderland, Hartog en Hoen
Organisatie	Beleid

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

	Voorjaarsnota	Kadernota			
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Nieuwe ontwikkeling					
Omgevingsplan (OWO)	-264.300	-294.300	-294.300		
Herontwikkeling Caparisterrein Wolvega	-380.000				
Versnellen woningbouw	-95.100				
LBV/LBV+ regeling - capaciteit	-216.000				
Totaal lasten	**-955.400**	**-294.300**	**-294.300**	**0**	**0**
Baten					
Nieuwe ontwikkeling					
Versnellen woningbouw - flexpoolmiddelen	71.400				
Totaal baten	**71.400**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal programma 8	**-884.000**	**-294.300**	**-294.300**	**0**	**0**

Toelichting exploitatie

Nieuwe ontwikkeling

Omgevingsplan (OWO)

Onder de omgevingswet moet elke gemeente voor 2032 een gebiedsdekkend omgevingsplan opstellen. Dit omgevingsplan vervangt de bestemmingsplannen, een deel van de gemeentelijke verordeningen en de ‘bruidsschat’ (= de rijksregels die overgedragen zijn aan de gemeente). Binnen OWO werken we al meerdere jaren samen als voorbereiding op de invoering van de omgevingswet.

De ‘Begroting OWO omgevingswetkosten’ is opgesteld om inzicht te krijgen in de kosten die de komende jaren op ons af komen vanwege de werkzaamheden die moeten worden verricht vanwege de invoering van de Omgevingswet. Een belangrijk deel van de begroting is de transitiefase om te komen tot een gebiedsdekkend omgevingsplan, maar ook moeten processen verder ingericht worden en moet de kennis van de ambtenaren verder op pijl worden gebracht.

We hebben de intentie om samen te kiezen voor dezelfde structuur en opbouw van het omgevingsplan. Ook willen we een groot deel van de juridische regels hetzelfde laten zijn. De regels die in de huidige situatie te ver uit elkaar liggen blijven verschillend per gemeente. Dit geldt voor regels die op praktische of politieke bezwaren stuiten. De concept-regels worden voorgelegd aan en besproken in het gezamenlijk portefeuillehoudersoverleg omgevingswet. Het omgevingsplan wordt per gemeente uitgewerkt (inclusief kaartmateriaal en specifieke gebiedseigen regels) en voorgelegd aan de gemeenteraad.

Het is een intensieve samenwerking, waarvan periodieke evaluatie noodzakelijk is. Het omgevingsplan wordt opgesteld in delen. Na afronding van elk deel zorgt de opdrachtgever voor evaluatie van de samenwerking, de tijd (aantal uren en doorlooptijd), de kosten en de kwaliteit van het product.

Herontwikkeling Caparisterrein Wolvega
In samenwerking met Woningstichting Weststellingwerf willen wij het voormalig Caparis terrein in Wolvega herontwikkelen ten behoeve van de realisatie van 18 sociale huurwoningen. Een deel van deze woningen wordt levensloop geschikt gemaakt waardoor doorstroming ontstaat. De overige woningen zijn reguliere gezinswoningen.
Deze ontwikkeling draagt bij aan de kwalitatieve en kwantitatieve opgave op het gebied van betaalbare woningen zoals opgenomen in de Meerjarenprestatieafspraken 2025-2028. Daarnaast sluit deze ontwikkeling aan bij de woonvisie en de woonzorgvisie en de regionale woondeal.

De totale stichtingskosten van de herontwikkeling van het terrein zijn geraamd op € 700.000. Deze kostenraming bestaat uit onder andere de kosten voor het bouw- en woonrijp maken van het terrein, opstellen bestemmingsplan inclusief onderzoeken, potentiële planschade en de inzet van het ambtelijk apparaat ten behoeve van het te nemen planologisch besluit (bestemmingswijziging). De kosten worden voor een deel gedekt vanuit de verkoopopbrengst van de woonkavels aan Woningstichting Weststellingwerf tegen de overeengekomen grondprijs voor sociale huurwoningen. Totaal levert dit een dekking van de kosten op ter hoogte van circa € 320.000, waardoor er een resultaat is van € 380.000.

Versnellen woningbouw
Wij willen een coördinator aantrekken om de woningbouwopgave in onze gemeente te versnellen. Hiervoor zijn flexpoolmiddelen van het Rijk en de provincie beschikbaar. Wel moeten we voldoen aan een aantal spelregels en voorwaarden. De inzet van een coördinator valt binnen de voorwaarden. Verder is cofinanciering één van de voorwaarden om voor deze financiële ondersteuning in aanmerking te komen. Onze eigen inzet (cofinanciering) is 25% van het totaalbedrag.

LBV/LBV+ regeling
Op dit moment voeren wij door landelijke ontwikkelingen extra werk uit op het gebied van ruimtelijke ordening. De landelijke ontwikkeling in dit geval zijn de LBV/LBV+ regelingen voor agrariërs die dicht bij natura 2000 gebied zitten. Veel van deze agrariërs zijn genoodzaakt te stoppen met de bedrijfsvoering. Voor deze bedrijven moet een andere functie komen of gebruik worden gemaakt van de ruimte-voor-ruimte regeling. Dit betekent in bijna alle gevallen een wijziging van het omgevingsplan.

Door de extra procedures komt er extra werk bovenop het reguliere werk. Het gaat op dit moment vooral om ruimte-voor-ruimte procedures. De agrarische bedrijven stoppen en krijgen er een of twee woningen voor terug. Niet meer in gebruik zijnde opstallen zoals stallen, schuren en hokken worden afgebroken. De agrarische bestemming wordt er vervolgens afgehaald zo dat er geen agrarische activiteiten meer uitgevoerd kunnen worden in de toekomst. Het geheel krijgt dan vervolgens een woonbestemming. Omdat er nu extra procedures zijn door de LBV/LBV+ regeling krijgen de betreffende gemeenten een financiële vergoeding voor het extra werk. Dit geld is bedoeld voor de gemeenten om extra capaciteit te regelen om de ruimtelijke procedures af te kunnen ronden. We ontvangen deze middelen via het gemeentefonds en dus als algemeen middel. We verwachten dat er ongeveer 8 bedrijven een planologische wijziging nodig hebben onder de LBV/LBV+ regeling. De meeste initiatieven zitten in het vooroverleg of hebben al een positief principebesluit gekregen van het college van B&W.

Overhead en Onvoorzien

Mutaties overhead

+ = voordeel - = nadeel	Voorjaarsnota	Kadernota			
Overhead	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten					
Autonome ontwikkeling					
Externe juridische kosten	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Reiskosten woon-werkverkeer	-240.000	-240.000	-240.000	-240.000	-240.000
OWO - Externe ondersteuning ICT projecten	-288.000				
OWO VTH - management ondersteuning	-11.000	-11.000			
Nieuwe ontwikkeling					
Opleidingsbudget verhogen		-37.500	-75.000	-112.500	-150.000
Gebiedsontwikkeling faciliteren processen (VGF)	-33.600	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
Herinrichting diverse ruimtes in het gemeentehuis		-12.700	-12.700	-12.700	-12.700
Privacy scan	-12.000				
Totaal lasten	**-644.600**	**-431.200**	**-457.700**	**-495.200**	**-532.700**
Baten					
OWO - Bijdrage O+O externe ondersteuning ICT projecten	192.000				
Totaal baten	**192.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overhead	**-452.600**	**-431.200**	**-457.700**	**-495.200**	**-532.700**

* De kosten die wij maken voor OWO onderdelen leiden ook tot een inkomst als gevolg van de vergoeding die wij van onze collega-gemeenten ontvangen.

Toelichting mutaties overhead

Autonome ontwikkeling

Externe juridische kosten

De externe juridische kosten zijn in de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen, vooral door uitbesteedde werkzaamheden. Dit wordt veroorzaakt door een toename in de juridische complexiteit van de zaken. De juridische ondersteuning is van groot belang voor gemeente Weststellingwerf. Het biedt bescherming tegen juridische risico's. Bij de Voorjaarsnota 2024 is het budget voor juridische kosten eenmalig (uitsluitend voor 2024) verhoogd. We verwachten echter dat dit budget opnieuw overschreden zal worden. Gelet hierop zien we dat we het budget structureel moeten verhogen.

Reiskosten woon-werkverkeer

Sinds januari 2024 kunnen medewerkers reiskosten voor woon-werkverkeer declareren. Vooraf was niet goed in te schatten hoeveel hiervan gebruik zou worden gemaakt. Veel medewerkers werken hybride, maar we zien de trend dat steeds meer mensen weer vaker naar kantoor komen. Dit zorgt voor hogere reiskosten woon-werkverkeer dan verwacht. In 2024 zijn we hierdoor over het begrote budget gegaan. Deze kosten zijn onvermijdelijk en daarom moet het budget verhoogd worden.

OWO - externe ondersteuning ICT-projecten
In 2024 is de technische implementatie van de Office 365 afgerond. Duidelijk is geworden dat er nog een 2e fase volgt, hiervoor wordt een projectplan opgesteld. Onderdelen van de 2e fase die niet kunnen wachten worden nu reeds opgepakt. Zo wordt er nu externe ondersteuning ingehuurd voor de verdere adoptie en gebruik van Office 365 door de verschillende teams in de huizen. Daarnaast stopt de ondersteuning van het huidige besturingssysteem Windows 10 per 14 oktober 2025. Voor deze datum zal er een migratie moeten plaatsvinden naar Windows 11. Hiervoor wordt een beroep gedaan op externe ondersteuning. Tot slot loopt het project kernapplicaties vertraging op voor wat betreft de kernapplicatie Belastingen en Backoffice Sociaal domein. Hierdoor is het noodzakelijk de externe ondersteuning langer in te huren. De kosten worden binnen OWO-Bedrijfsvoering gemaakt. Hier tegenover staat een bijdrage van Opsterland en Ooststellingwerf (2/3).

OWO VTH - managementondersteuning
OWO-VTH wil een managementassistent inzetten. Een managementassistent is een waardevolle investering. Door taken te delegeren aan een professional met organisatorisch talent en oog voor detail, kan het management zich richten op de groei en het succes van de afdeling. Vooralsnog is deze inzet tijdelijk. Een structurele keuze over het inzetten van een managementassistent staat in het jaarplan als actie voor 2025. Een definitieve keuze van deze wens heeft een sterke relatie met de wijze waarop een vervolg geven wordt aan het onderzoek van Rijnconsult (bodemplaatonderzoek). De kosten komen conform bestuursovereenkomst voor 1/3 voor rekening van gemeente Weststellingwerf.

Nieuwe ontwikkeling
Opleidingsbudget verhogen
Wij willen het opleidingsbudget stapsgewijs verhogen naar 2% van de loonsom. Op dit moment is dat 1,25% van de loonsom en wij willen dit in een aantal stappen verhogen naar 2% in 2029. We nemen namelijk steeds vaker collega's aan die nog opgeleid moeten worden. Ook verandert het werk en de wet- en regelgeving voortdurend, waardoor bijscholing nodig is. Met een hoger opleidingsbudget zijn medewerkers sneller inzetbaar en goed voorbereid op veranderingen. Dit maakt onze organisatie toekomstbestendig en draagt bij aan een betere dienstverlening.

Gebiedsontwikkeling - faciliteren processen (VGF)
Wij willen de capaciteit voor gebiedsontwikkelingen uitbreiden. Gezien de complexiteit en impact van de vraagstukken is een belangrijk onderdeel van het takenpakket het verbinden van de diverse beleidsterreinen. De gevraagde uitbreiding wordt ingezet om verschillende ruimtelijke ontwikkelingen op te starten en/of te begeleiden zoals bijvoorbeeld Woningbouw Pieterslaan, Woningbouw Heerenveenseweg, ruimtelijke verkenning in relatie tot grondbeleid, ontwikkeling rondom Van der Valk en Aldi.

Herinrichting diverse ruimtes in het gemeentehuis
Dit betreft de kapitaallasten van een investering. Zie toelichting hieronder bij kopje investeringen.

Privacy scan
Wij willen in 2025 een privacy scan laten uitvoeren door een extern bureau. Deze scan draagt bij aan de professionaliseringslag van de organisatie. Met de uitkomst van deze scan willen wij een doel formuleren waar onze organisatie over een aantal jaar aan moet voldoen. Deze scan geeft ons gedetailleerd inzicht hoe we er momenteel voor staan en welke punten we nog moeten opzetten en/of verbeteren om op het gewenste volwassenheidsniveau te komen.

Investeringen

+ = voordeel - = nadeel

Bijstelling investeringen	2025	2026	2027	2028	2029
Herinrichting diverse ruimtes gemeentehuis	-110.000				
Totaal bijstellingen investeringen	**-110.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting investeringen

Herinrichting diverse ruimtes gemeentehuis
In verschillende vergaderruimten in het gemeentehuis was hybride vergaderen al mogelijk. In een aantal van deze ruimten is het hybride vergadersysteem vervangen door het gebruikersvriendelijker Teams Rooms. Ook in Ooststellingwerf en Opsterland is en wordt Teams Rooms uitgerold. Vanwege uniformiteit in gebruik en het vergroten van de mogelijkheden om hybride te vergaderen zijn er nog acht ruimten in West die met Teams Rooms uitgerust worden.
Daarnaast is de inrichting van een aantal kantoren in het gemeentehuis aan vervanging toe.

Ombuigingen 2026 en verder

Inleiding

We staan voor de uitdaging om, vanwege onze financiële gezondheid, ombuigingen door te voeren. Daarvoor is in 2024 het project 'ombuigingen 2026 en verder' gestart. In het project zijn mogelijke ombuigingen in kaart gebracht, wat uiteindelijk heeft geresulteerd in een maatregelenpakket. Naar het zich nu laat aanzien verbetert ons financieel meerjarenperspectief door extra middelen vanuit het Rijk. Hierdoor kunnen pijnlijke maatregelen op de korte termijn uitblijven. Zoals in het hoofdstuk 'Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen' is beschreven, moeten we waakzaam blijven voor de langere termijn. In dit hoofdstuk worden de diverse ombuigingen toegelicht.

Ombuigingen

Het overzicht hierna betreft de ombuigingsmaatregelen die we doorvoeren. Dit zijn maatregelen die geen tot weinig pijn doen. Het betreft met name lucht in de begroting of technische wijzigingen die niets aan onze activiteiten veranderen, maar wel meer risico's met zich meebrengen (voor zover toegestaan). Het doorvoeren van deze maatregelen is verantwoord. We gaan hierdoor echter wel 'scherper aan de wind zeilen'.

+ = voordeel - = nadeel

Ombuigingen (minder pijnlijke maatregelen)	Kadernota 2026	2027	2028	2029
Programma 0				
Herverdeling afdrachten leges Rijk (o.a. naturalisatie)	3.800	3.800	3.800	3.800
Realistisch begroten reisdocumenten/rijbewijzen (paspoortpiek)	57.500	92.500	114.000	9.500
Programma 1				
Schrappen budget rampenbestrijding (incidentele calamiteiten)	6.000	6.000	6.000	6.000
Programma 2				
Schrappen structureel budget GVVP	9.500	9.500	9.500	9.500
Programma 3				
Verlagen budget Economische zaken	5.000	5.000	5.000	5.000
Programma 4				
Vrijval budget onderwijsbeleid	12.900	12.900	12.900	12.900
Verlagen budget Peuteropvang en Voorschoolse Educatie	20.000	20.000	20.000	20.000
Programma 5				
Begrote baten verhogen Sportcafe de Steense	35.000	35.000	35.000	35.000
Verlagen budget sportstimulering	15.000	15.000	15.000	15.000
Programma 6				
Armoedebeleid, vrijval ruimte structureel budget	15.000	15.000	15.000	15.000
Minder uitvoeringskosten BBZ	10.000	10.000	10.000	10.000
Bijzondere bijstand vrijval ruimte in het budget	34.000	34.000	34.000	34.000
Actualiseren baten MFC's en Kinderopvanglocaties	31.400	31.400	31.400	31.400
Actualiseren baten eigen bijdrage Wmo	30.000	30.000	30.000	30.000
Afschaffen Powerful Ageing	30.000	30.000	30.000	30.000
Verlagen uitvoeringsbudget Sociale Basis		58.800	58.800	58.800
Gehandicapten parkeerkaart - medisch onderzoek door aanvrager laten betalen	15.000	15.000	15.000	15.000
Programma 7				
Verlagen budget bestrijding eikenprocessierups	20.000	20.000	20.000	20.000
Vervallen subsidieregeling Lokaal Gezondheidsbeleid	26.300	26.300	26.300	26.300
Programma 8				
Omgevingsvisie incidentele middelen i.p.v. structurele middelen	71.900	71.900	71.900	71.900
Vrijval budgetten stads- en dorpsvernieuwing/welstand	27.300	27.300	27.300	27.300
Verlagen budget Vastgoed, grondzaken en facilities	20.000	20.000	20.000	20.000
Algemene dekkingsmiddelen				
Verhogen raming dividend BNG	15.000	15.000	15.000	15.000
Herschikken risicobeheersing en onvoorzien	430.000	430.000	430.000	430.000
Ramen ruimte plafond btw compensatie fonds (BCF)	475.000	475.000	475.000	475.000
Overhead				
Vrijval budget brandverzekering	64.000	64.000	64.000	64.000
Vrijval budget E HRM-pakket	30.000	30.000	30.000	30.000
Verlagen budget gas- en stroomverbruik gemeentekantoor door al doorgevoerde verduurzamingsmaatregelen	47.500	47.500	47.500	47.500
Lager stroomverbruik door minder servers	2.000	2.000	2.000	2.000
Opzeggen aantal abonnementen en contributies	2.500	2.500	2.500	2.500
Vrijval budget Griffioenpark 3	21.400	21.400	21.400	21.400
Geen schoonmaak in de toren gemeentekantoor op vrijdagen	6.000	6.000	6.000	6.000
Organisatiebreed				
Verduurzamingsmaatregelen vastgoed	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal ombuigingen (minder pijnlijke maatregelen)	**1.639.000**	**1.732.800**	**1.754.300**	**1.649.800**
Totaal	**1.639.000**	**1.732.800**	**1.754.300**	**1.649.800**

Toelichting maatregelen

Herverdeling afdrachten leges Rijk
Door de budgetten van de afdrachten leges Rijk goed te verdelen kan beter begroot worden. Na herverdeling van deze budgetten kan € 3.800 op jaarbasis vrijvallen.

Realistisch begroten reisdocumenten/rijbewijzen
Door verandering in prijzen, verschuiving naar meer paspoorten dan identiteitskaarten (door Brexit) en de paspoortpiek, kwamen de resultaten van 2024 niet overeen met de begroting. Na analyse van het jaar 2024, het jaar waarin de effecten zichtbaar werden, verwachten we realistischer te kunnen ramen. Uiteraard blijven het prognoses en schattingen. Het betreft met name een verschuiving in de desbetreffende jaren.

Schrappen budget rampenbestrijding (incidentele calamiteiten)
Binnen het budget voor Veiligheid is een deelbudget Rampenbestrijding opgenomen. Deze middelen zijn bedoeld voor incidentele calamiteiten, zoals branden en kleinschalige crises waar in de nazorg kosten worden gemaakt. Wij willen deze incidentele kosten opvangen binnen andere bestaande budgetten.

Schrappen structureel budget GVVP
We willen dit structurele budget schrappen. De knelpunten worden vervolgens via investeringskredieten opgelost. Dit is in lijn met de wens om integraal groot onderhoud te organiseren.

Verlagen budget Economische zaken
Het budget voor Ecnomische zaken kan worden verlaagd. Structureel blijft er een deel van het budget over.

Vrijval budget onderwijsbeleid
Op kostenplaats onderwijsbeleid staat budget voor onvoorziene kosten. De afgelopen jaren is dit budget zeer minimaal en incidenteel ingezet. De geplande kosten voor onderwijs kunnen gedekt worden vanuit de betreffende budgetten. Dit budget kan daarom vrijvallen.

Verlagen budget peuteropvang en voorschoolse educatie Weststellingwerf
Het budget voor de peuteropvang en voorschoolse educatie bevat ruimte. De afgelopen jaren hebben we op dit budget middelen overgehouden. Daarvan lijkt € 20.000 structureel te zijn. Dit wordt van het budget afgehaald.

Verhogen begrote baten Sportcafé de Steense
De afgelopen jaren zijn er meer inkomsten gegenereerd in sportcafé De Steense. Hier staat tegenover dat er meer inkoopkosten zijn gemaakt. Per saldo kan er € 35.000 extra begroot worden.

Verlagen budget sportstimulering
De afgelopen jaren is dit budget niet benut. Waarschijnlijk zijn deze kosten in de loop der jaren op andere budgetten terecht gekomen.

Vrijval ruimte structureel budget Armoedebeleid
Binnen het armoedebudget is er naar verwachting structureel ruimte van € 15.000 euro. Dit onder andere door een lagere subsidie die we aan Stichting Leergeld verstrekken. In 2025 heeft Leergeld € 123.050 aangevraagd i.p.v. € 132.150, zoals we in het jaar 2024 hebben verstrekt. Ook kunnen we minder uitgeven aan communicatiemateriaal, zoals ontwerp van een nieuwe gids en artikelen in de lokale krant etc. Hierdoor is er ruimte om het budget met € 15.000 euro verlagen.

Minder uitvoeringskosten BBZ
Binnen het budget uitvoeringskosten BBZ is er ruimte van € 10.000 door lagere kosten die we maken voor de uitvoering van de BBZ (bijstand voor zelfstandigen) via BZF (gemeente Leeuwarden). BZF voert voor onze gemeente de bijstand voor zelfstandigen uit. We verwachten dat we de komende jaren minder kosten kwijt zijn voor de uitvoering hiervan, deels door minder aanvragen of het efficiënter inrichten van de uitvoering door BZF.

Vrijval ruimte in het budget Bijzondere Bijstand
Binnen het budget Bijzondere bijstand is er ruimte ter hoogte van € 34.000. Deze ruimte is ontstaan door het minder benutten van het maatwerkbudget (€ 24.000) en doordat er minder deelnemers gebruik maken van de gemeentepolis, onze collectieve zorgverzekering voor inwoners met een laag inkomen (€ 10.000). Door deze ruimte vrij te laten vallen hebben we minder financiële ruimte om een toename van de aanvragen of een verhoging van de bedragen die we aan bijzondere bijstand verstrekken, op te vangen.

Actualiseren baten MFC's en kinderopvanglocaties
De begrote baten voor (huur) inkomsten MFC's en kinderopvanglocaties kunnen worden geactualiseerd op basis van de huidige tarieven. Deze zijn marktconform. Op die manier sluiten de budgetten aan bij de realiteit. Dit is een technische aanpassing van de begroting.

Actualiseren baten eigen bijdrage Wmo
De begrote baten voor eigen bijdrage Wmo kunnen worden geactualiseerd. Deze worden geïnd en uitbetaald aan de gemeente door het CAK. Dit is een technische aanpassing van de begroting.
Vanaf 1 januari 2027 wordt er weer een inkomensafhankelijke eigen bijdrage ingevoerd. We weten nog niet welk effect dit heeft op de baten.

Afschaffen Powerful Ageing
Powerfull Ageing (PA) is een maatregel om vitaal ouder te worden. Er is een breed scala aan programma's rondom de ouder wordende mens. Inzet van specifiek PA moet de vraag naar huishoudelijke hulp via de Wmo voorkomen. Dit is echter lastig waar te maken. Melding bij de Wmo en dus de inzet van PA is niet preventief. Niet iedereen komt in aanmerking voor PA en soms wordt PA aangeboden naast een Wmo voorziening. Daarom hebben we recent besloten om PA af te schaffen. Het budget valt hiermee vrij.

Verlagen uitvoeringsbudget Sociale Basis
Het uitvoeringsbudget voor de sociale basis is kritisch bekeken op de werkelijke uitgaven in de afgelopen jaren. In het budget zit nog ruimte. We stellen voor om het uitvoeringsbudget vanaf 2027 te verlagen met € 58.800. De huidige werkzaamheden gaan door. Er wordt gewerkt aan een beleidsnotitie waarin we beschrijven hoe het versterken van de sociale basis in alle dorpen vorm kan krijgen. De Friese gemeenten hebben een aanvraag gedaan voor budget vanuit de transformatiegelden IZA. Vanuit dit budget kan deze taak vanaf 2027 (mogelijk al vanaf 2026) worden gefinancierd.

Gehandicapten parkeerkaart - medisch onderzoek door de aanvragen laten betalen
We stellen voor om de kosten voor het medisch onderzoek voor een gehandicaptenparkeerkaart door de aanvrager te laten betalen. Hiervoor zijn 2 mogelijkheden:
1. Aanvragers worden zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van een medisch onderzoek waarin de noodzaak voor een gehandicaptenparkeerkaart wordt aangetoond, dit moet bij de aanvraag worden ingediend. Dit doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid.
2. We verhogen de leges zodat de kosten voor een medisch onderzoek bij de aanvrager in rekening worden gebracht.

Deze procesaanpassing levert daarmee een besparing op. Ook verwachten we dat het tot een beperking leidt van het aantal aanvragen dat niet haalbaar is.

Verlagen budget bestrijding eikenprocessierups
De raad heeft enige jaren geleden budget beschikbaar gesteld om in te zetten ter bestrijding van de eikenprocessierups. Afgelopen jaar bleek dat er minder rupsen bestreden hoefden te worden, een landelijke trend. De verwachting is daarom dat komende jaren minder geld nodig is om de rups te bestrijden. Daarom stellen we voor om het budget van € 120.000 naar € 100.000 euro terug te brengen. Ontwikkeling rondom de eikenprocessierups wisselt jaarlijks. Bij een eventuele nieuwe uitbraak zal het verkleinde budget mogelijk niet toereikend zijn

Vervallen subsidieregeling Lokaal Gezondsheidsbeleid
Wij stellen voor de subsidieregeling Lokaal gezondheidsbeleid te laten vervallen. Deze subsidieregeling is van toepassing op subsidie voor activiteiten die bijdragen aan het stimuleren en bevorderen van de gezondheid van inwoners in Weststellingwerf zoals geformuleerd in de nota lokaal gezondheidsbeleid. Door deze subsidieregeling te laten vervallen kunnen ketenpartners vanuit onze gemeente geen subsidie meer aanvragen die bijdragen aan het stimuleren en bevorderen van de gezondheid van inwoners in Weststellingwerf. Dit is afgelopen jaar ook niet gedaan. Bij het opstellen van het nieuwe gezondheidsbeleid wordt gezocht naar een manier van ondersteunen die beter aansluit bij de uitvoeringspraktijk.

Omgevingsvisie - incidentele middelen in plaats van structurele middelen
De kosten van het uitwerken van de omgevingswet moeten opnieuw worden bepaald. Het voorstel is om hiervoor een bedrag (€ 250.000) incidenteel te ramen en de structurele lasten te laten vervallen. Vanuit het programma wonen wordt veel waarde gehecht aan een strategische visie op wonen.

Vrijval budgetten stads- en dorpsvernieuwing/welstand
Er is een aantal budgetten dat niet meer nodig is. Het voorstel is om deze budgetten te schrappen. Voor dorpsvernieuwing kunnen eventuele initiatieven incidenteel worden gefinancierd.

Verlagen budget vastgoed, grondzaken en facilities
Wij stellen voor het budget voor vastgoed, grondzaken en facilities te verlagen met € 20.000. Het budget fungeert als handgeld voor het inkopen van advies of rapporten zoals bijvoorbeeld een makelaar, rentmeester, asbest of milieu onderzoek bij vastgoed en grondzaken. Er zijn dan minder middelen aanwezig voor dit soort verkenningen.

Verhogen raming dividend BNG
Momenteel wordt in de begroting jaarlijks een bedrag van € 110.900 begroot voor te ontvangen dividend van de BNG. Wanneer terug wordt gekeken naar de afgelopen 3 jaar, zijn de werkelijke baten hoger. Er lijkt ruimte te zijn om deze raming met € 15.000 te verhogen.

Herschikken risicobeheersing en onvoorzien
Momenteel wordt in de begroting jaarlijks een structurele stelpost van € 500.000 geraamd voor het afdekken van risico's. Dit bedrag is uitsluitend beschikbaar via een raadsbesluit en kan uitsluitend worden ingezet voor het dekken van structurele risico's die daadwerkelijk werkelijkheid worden. De afgelopen jaren is echter geen gebruik gemaakt van deze stelpost. Daarnaast ramen wij een jaarlijks bedrag van € 30.000 voor onvoorziene uitgaven. Deze post is bedoeld voor incidentele, niet-uitstelbare en onvermijdbare uitgaven die niet vooraf konden worden voorzien. Achteraf wordt over het gebruik van deze post gerapporteerd, bijvoorbeeld in de voorjaarsnota, najaarsnota of jaarrekening. Hoewel de huidige post van € 30.000 voor onvoorziene uitgaven in verhouding tot de omvang van onze begroting van ruim € 100 miljoen relatief beperkt is, blijkt de stelpost van € 500.000 voor risico's in de praktijk niet nodig te zijn geweest. Om die reden stellen we voor om deze twee posten te herschikken tot één post onvoorzien van € 100.000. Het verhoogde budget voor onvoorziene uitgaven biedt meer ruimte om adequaat te reageren op incidentele uitgaven die onvermijdelijk en niet uitstelbaar zijn.
Een risico van deze maatregel is dat er in de toekomst een structureel risico kan optreden waarvoor geen directe financiële buffer beschikbaar is. In dat geval zou een ander dekkingstraject via de begroting of reserves moeten worden gezocht.

Ramen ruimte plafond btw compensatiefonds (BCF)
Gemeenten kunnen de BTW die ze betalen (deels) terugvragen via het BTW-compensatiefonds (BCF). Dit fonds heeft een maximum, het zogenaamde plafond. Blijven alle gemeenten samen onder dit plafond? Dan gaat het overgebleven bedrag naar het gemeentefonds. Wordt het plafond overschreden? Dan gaat er juist geld uit het gemeentefonds.

Bij onze begroting en meerjarenraming mogen we rekening houden met de ruimte onder het BCF-plafond. Maar omdat de ruimte onder het plafond erg onzeker is, hebben we dit tot nu toe niet meegenomen in onze begroting. De provincie, als toezichthouder, staat toe dat gemeenten alleen het officieel laatst bekende bedrag aan ruimte opnemen in hun begroting. Dit moet goed onderbouwd zijn met inachtneming van het voorzichtigheidsbeginsel.

De ruimte onder het plafond wordt elk jaar bekendgemaakt in de meicirculaire van het volgende jaar. Voor de begroting van 2025-2028 mogen we dus gebruik maken van het bedrag van 2023. Dit bedrag is gepubliceerd in de meicirculaire van 2024 en is € 575 miljoen. De laatste jaren schommelt de ruimte onder het BCF-plafond tussen de € 100 miljoen en de € 575 miljoen. De ruimte onder het plafond schommelt sterk. Daarom vinden wij het op dit moment verantwoord om uit te gaan van een structurele ruimte van € 325 miljoen. Voor ons betekent dat een bedrag van € 475.000.

Vrijval budget brandverzekering
Voor het jaar 2025 heeft er een aanbesteding plaatsgevonden voor de brandverzekering. Deze aanbesteding heeft in OWO verband plaatsgevonden. De aanbesteding heeft voor de gemeente Weststellingwerf een positief resultaat van € 64.000 (incl. assurantiebelasting van 21%). Dit is een technische aanpassing van de begroting.
Het contract is voor drie jaar, dan zal er opnieuw aanbesteed worden. Mogelijk moet het budget dan vanaf 2028 weer aangepast worden.

Vrijval budget E HRM-pakket
De nieuwe aanbesteding van het E HRM-pakket levert een voordeel op van € 90.000. Het bedrag moet gedeeld worden door drie deelnemende gemeenten. Het contract is voor vier jaar waarbij er twee keer twee jaar kan worden verlengd. Dit is een technische aanpassing van de begroting.

Verlagen budget gas- en stroomverbruik gemeentekantoor door al doorgevoerde verduurzamingsmaatregelen
In de afgelopen periode zijn verschillende verduurzamingsmaatregelen doorgevoerd, waaronder de aanleg van zonnepanelen boven het parkeerterrein en het optimaliseren van de ondergrondse warmte koude opslag. Naar verwachting besparen we hierdoor 20 % op het stroom verbruik en 80 % op het gasverbruik. Het is op voorhand niet exact aan te geven of er daadwerkelijk een besparing is van 20% op stroom en 80% op gasverbruik. Ook de stroom- en gasprijzen zijn van invloed op de uiteindelijke besparing. Verder is dit een technische aanpassing van de begroting.

Lager stroomverbruik door minder servers
Binnen de OWO-samenwerking werken we steeds meer in ‘the cloud’. Hierdoor gaan het aantal servers die op het gemeentekantoor staan omlaag, wat van invloed is op het stroomverbruik. Door wisselende stroomprijzen, is het niet exact aan te geven wat de besparing zal zijn. Verder is dit een technische aanpassing van de begroting.

Opzeggen aantal abonnementen en contributies
Enkele contributies en abonnementen zijn niet nodig en kunnen worden opgezegd.

Vrijval budget Griffioenpark 3
De locatie Griffioenpark 3 wordt niet meer ingezet voor het gebiedsteam. Daarom zijn er geen huurkosten meer en kan dit budget structureel omlaag. Dit is een technische aanpassing van de begroting.

Geen schoonmaak in de toren gemeentekantoor op vrijdagen
Op vrijdagen is de bezetting op het gemeentehuis in Wolvega laag. Als besparingsmaatregel wordt voorgesteld om de toren van het gemeentekantoor op vrijdagen niet schoon te maken. Daardoor wordt er bespaard op de schoonmaakkosten. De ruimtes in de toren worden dan van donderdagavond tot maandagavond niet schoongemaakt.

Verduurzamingsmaatregelen vastgoed
Door verschillende verduurzamingsmaatregelen door te voeren, is het mogelijk te besparen op het energieverbruik binnen het gemeentekantoor. Het gaat om de installatie van een nieuw gebouwbeheersysteem (voor efficiëntere regelen van de temperatuur en inzet luchtbehandeling) in 2025 en de inkoop van LED verlichting. Besluitvorming heeft al plaatsgevonden en de benodigde financiële investering van deze installatie is al geregeld.
Daarnaast wordt in 2025 een deel van het Zwembad de Steense gerenoveerd. Zo wordt de luchtbehandeling van het zwembad vervangen voor een zeer energiezuinig systeem, dakisolatie toegepast op de kleedkamers en het zwembad voorzien van ledverlichting.
Wellicht kunnen we ook de gemeentewerf verder verduurzamen. De besparing zullen wel lager zijn, want de werf heeft al een A++ energielabel. Er zal een adviesrapport opgesteld moeten worden waarmee inzichtelijk wordt gemaakt wat de investeringskosten zijn en hoeveel dit naar inschatting jaarlijks kan besparen. Hiervoor is een eenmalig budget van € 8.000 nodig.
Op voorhand kunnen we niet exact inschatten wat de exacte besparing in energie zal zijn. Dit is een grove raming.